

NOVÉ TRENDY VE VZHLEDU VÝPLATNÍCH OTISKŮ

DOBA SE MĚNÍ A VÝPLATNÍ OTISKY TÉŽ

V minulosti jsem byl osloven řadou sběratelů s dotazy, které se týkají letos schválených a v poštovním provozu zavedených výplatních otisků modré barvy. Otázky a nejasnosti se týkají těchto okruhů:

1/ **NÁZEV ČLENSKÉ ZEMĚ PŮVODU**

Sběratelé si všimli, že poprvé v otisku chybí název státu, na jehož území výplatní stroj vyplácí zásilky. Je nahrazen názvem Česká pošta (společně s jeho znakem – poštovní trubkou). Tak je to i v jiných státech, kde se tyto moderní digitální

stroje používají.

Světová poštovní unie na toto téma v Řádu listovních zásilek schváleném v Bernu 11. listopadu říká:

Článek RL 115

Podstatné znaky poštovních zásilek, výplatních znaků nebo výplatních otisků

Bod 2. Otisky výplatních strojů

Podbod 2.1:

„Určení provozovatelé mohou sami používat nebo dovolit používání výplatních strojů vyznačujících na zásilkách údaje o členské zemi původu a hodnotě výplatného“

Z toho plyne, že může být na místě u výplatného buď název státu či údaj o dozorující instituci ve vztahu ke členské zemi. Údaj „Česká pošta“ je dostačující. Navíc se jedná o státní instituci zastupující stát.

2/ **BARVA OTISKU**

Světová poštovní unie od roku 1920 respektive od roku 1924 (po svých kongresech v Madridu a Stockholmu) určila striktně jedinou barvu – jasně červenou. Tím sjednotila barvu (předtím se používaly různé barvy v různých státech, které navazovaly na barevné odlišení poštovních známek podle hodnot – viz např. výplatní otisky USA).

Světová poštovní unie od tohoto nařízení v případě digitálních otisků částečně ustoupila a v Řádu listovních zásilek schváleném v Bernu 11. listopadu 2008 konstatuje na toto téma:

Článek RL 115 Podstatné znaky poštovních známek, výplatních znaků a výplatních otisků

bod 2. Otisky výplatních strojů

Podbod 2.1:

„Otisky výplatních strojů musejí být v zásadě jasně červené barvy. Určení provozovatelé mohou nicméně povolit otisky výplatních strojů jiných barev. Otisky reklamních razítek používaných s výplatními stroji mohou být rovněž jiné než červené barvy.“

Děje se tak pravděpodobně na doporučení výrobců, neboť ve státech, kde se tyto stroje používají, jsou otisky modré. A to pro všechny druhy zásilek (nejen pro novinové zásilky, tak jako tomu bylo v minulosti např. u nás za Protektorátu Čechy a Morava či krátce po válce u otisků s „motýlkem“). Přítel Roberto di Casola z Lugana mi sdělil, že postupně s výměnou výplatních strojů ve Švýcarsku se „přestává červenat“ a „začíná se modrat“. Jeho nový katalog výplatních otisků je tohoto důkazem. Co by tomu řekl pan Heiner Dürst z Rüschlikonu u Curychu, velký švýcarský sběratel výplatních otisků, který se tohoto vývoje bohužel již nedožil.

3/ GRAFICKÉ ZOBRAZENÍ VÝPLATNÍHO RAZÍTKA OTISKU

Byli jsme zvyklí, že údaje o státu a údaje o výplatném byly graficky ohraničeny obdélníkem anebo i jinými tvary (u nás např. motýlkem, i když dr O. Růžička z Ministerstva pošt a telegrafů v roce 1926 nazval tento tvar „větrnou růžicí“ odnášející zásilky na všechny směry.

Řád listovních zásilek tento problém neřeší a nechává to na výrobcí výplatního stroje a příslušné poštovní správě. Jen v podbodu 2.3 stejného bodu doplňuje, že „Údaje členské země a místa původu musejí být v latince a mohou být případně doplněny týmiž údaji v jiném písmu...“.

4/ MATRIX

Poslední otázka sběratelů se týká matrixu. Jedná se o technickou a nutnou součást otisku, proto do této problematiky v Řádu listovních zásilek nějak zásadně nemluví. SPU tyto znaky akceptuje a povoluje. V podbodě 3.2 se zmiňuje jen o umístění znaků elektronické pošty na obálkách a říká: „Jestliže výplatní otisk obsahuje údaje zakódované v dvojrozměrném symbolu nebo se na tomto typu údajů zakládá, musí tento symbol odpovídat normě SPU S28“.

Dodatkem k matrixu si řekněme, co (Data)matrix (2-D) v zásadě obsahuje: poštovné, PSČ původu, místo určení, druh odesílané zásilky, váhu, potvrzující/sledovací identifikační čísla. Někteří výrobci dávají do tohoto znaku i další údaje z říše tzv. IntelliLink technologie: potvrzení dodání, podpis potvrzené, certifikovanou poštu, stvrzenku elektronické návratky. Do tohoto znaku se někdy dostávají i váhové údaje a údaje o tvaru zásilky sloužící lehce k automatické kalkulaci správného poštovného. Současným nejvyspělejší systémům se říká IBI (Information Based Indicia – Údaje založené na informacích).

Další systémy vyplácení jsou výplatní otisky založené na použití internetu a tisknouce i poštovní známky, o nich jsme v našich článcích na těchto stránkách informovali. Tyto případy se u nás zatím nevyskytují na rozdíl od okolních států (zejména Německo). Zde jde již o třetí generaci výplatních strojů. Je vidět, že žijeme v převratné době vynálezů a nezvyklých technických postupů. Elektronizace a digitalizace úplně mění zavedené postupy. Doba se mění a výplatní otisky též. A nejen výplatní otisky, ale i jiné znaky poštovní přepravy a dopravy. A

nakonec se měníme i my... A ani se tomu nedivíme.

Psáno pro www.kf0015.cz a přidáno: 13. 12.
2014

Autor: Ivan Leiš